

פרק ארוס מעוצרת חצירו ומינקת חצירו יכול הוא להפריש ולבחזיר לאחד זמן וכו', כחם שקינה לה ונסתרה לא חיישין שיצא עליה, כיון דאסירה לי' מדאורייתא וכולך לא צעיה גט, ובר' יוסף מאורליינש כורס מטעם זה צאחד שקידש מינקת חצירו שלא להכריך גט, אלא הפרש צעלמא, כיון דבלא"כ אסירה לי' דכלה צלה צרכה אסורה לצעלה כנדכ, ודוקא צנשא הוא דאמרינן כהא דצעיה גיטא וכו', ואין נראה דמאי חומרה דכלה צלה צרכה ממינקת חצירו דחרייכו מדרבנן וכו' עכ"ל עיי"ש, וכ"כ בחוס' הרא"ש ז"ל שם, ובפסקי הרא"ש (סי' ד') עיי"ש, וביאר שם הטעם משום דמא לי חד דרבנן מחרי דרבנן עיי"ש, ואמנם כר"י מאורליינש ס"ל דשפיר יש מקום לחלק בין חדא איסורא דרבנן לתרתי איסורי דרבנן, דאע"פ שאינו נזכר באיסורא חדא דרבנן, מ"מ מסתמא יבא נזכר שלא לעצור כשנלטרפו יחד תרתי איסורי דרבנן כחדא, וכיו"צ ראיתי בחוס' (ריש פ"ג דמכות) דד"כ גרוש וכו', על מאי דתנן כחם גרוש וסולא לינו חייז אלא אחת, וז"ל וכה דתנא לעיל (בין כולקין) גרוש וסולא וכו' מכת מרדות מדרבנן, ובהא כיון דכיה גם גרוש לוקח צה מלקות שכוה דאורייתא, ולא לקי מכת מרדות דרבנן עכ"ל עיי"ש, משמע מדצריכס דדוקא צמלקות דאורייתא, כיון דלקי מלקות דאורייתא חו לא לקי מכת מרדות דרבנן על האיסור דרבנן שנלטרף יחד עם איסור דאורייתא, אבל במקום שנלטרפו יחד תרי איסורי דרבנן כרי זה לוקח מכת מרדות על כל איסור דרבנן צפ"ע, וא"כ ממילא מצוה דודאי תרתי איסורי כחדא חמירי טפי מחדא איסורא כיון דלקי תרתי, ולא אמרינן מה לי חדא איסורא דרבנן מה לי תרתי, וכן כתבו בחוס' ציומא (נ"ט ע"ב) ד"כ הוא וכו' וז"ל וכה דפריך צשילכי חמורכ גצי מקדיש טולכ לבדכ"צ מועלין צה שתי מעילות ומוקי לה מדרבנן, ומי איכא מעילכ דרבנן, ככי פירושו, כיון דאיכא מעילכ צלל"ה מדאורייתא משום עולה, וצלל"ה צדילי מיני' אמאי תקינו רבנן מעילכ אחרייתא, ומשני ראו למעול צו שני מעילות, דתיקון רבנן מעילכ אעור משום דליכא מעילכ דאורייתא אלא צצטר עכ"ל עיי"ש, וכ"כ בחוס' ישנים שם ד"כ עד כאן וכו' וצריטצ"ה שם עיי"ש, וכ"כ בחוס' צצצחים (מ"ו ע"א, דד"כ הוא) וצמנחות נ"צ ע"א בחוס' ד"כ גזרו עיי"ש, כרי דדוקא צמקום דליכא מעילכ דאורייתא הוא דאמרינן דכבר צדילי מיני' וכולך אין לנו לתקן צו עוד מעילכ אחרייתא מדצריכס, אע"פ שראוי לכך, אבל צמקום מעילכ דרבנן אכתי לא צדילי מיני' ויש לתקן צו עוד מעילכ אחרייתא מדצריכס כי כיכי דליצדלו מיני', היכא שראוי לכך, וכשתא א"כ אפשר לומר דזו היא ג"כ דעת רבינו צחיי ז"ל, ולזה אע"ג דצלל"ה כיו חייצין צני רבינו הקדוש לזכור צכצוד אשתו עכ"פ מדצריכס, משום דמידי דכוי אאשת חצר צעלמא דמיחייבי צכצוד מדצריכס, מ"מ שפיר כועיל רבינו הקדוש צלוואתו שזכרו צכצוד אשתו כדי לכוסיק צזה עוד חדא איסורא דצצריכס משום ד צכצוד אצ דרמי עלייכו עכ"פ מדרבנן גם לאחר מיתא האצ, ובצך יכיו זכירים ציותר כיון דאית צה תרתי איסורי דרבנן :

ומעתה עפ"י יש מקום לתקן גם דברי הרב כמחבר ז"ל כאן ע"פ מה שיש לדון בעיקר חיוצא צכצוד

כנשיא לפי מאי דאמרינן צפ"ג דכוריות (י"א ע"ב) צנא מיני' רבי מרבי חייא כגון אנו מה אנו צשעיר, א"ל כרי לרחק צצצל (ופירש"י כרי לרחק צצצל ראש גולה צצצל דכוי על גצך ואין צעינן שאין על גציו אלא כ' אלקיו) ר"ס מחני ככי וכו' א"ל כחם צצט כהא מחוקק, ותניא לא יסור צצט מיסודכ זה ראש גולה צצצל שרודכ את ישראל צמקל, ומחוקק מבין רגליו אלו צני צניו של כלל שמלמדין תורכ לישאל צצצים עיי"ש, וכנה צרמנצ"ס ז"ל כשמייט דין זה לגמרי וכדצר חמור טוצא לכאורכ, דכה נפק"מ טוצא לדיונא צככי לנשיא כיכא דלא כיוף לאחרינא כלל, דלפי כמבואר שם מיייתי שפיר כמלך, וכרמנצ"ס ז"ל (סוף הלכות שגגות) לא הזכיר צזה אלא מלך, ואע"פ שצככיר שם נשיא ג"כ, כרי ציאר שם צכדיא וכתב (שם ה"ו) איזכו נשיא כאמור צחורכ זה מלך וכו' עיי"ש, אבל דין נשיא שאינו מלך אלא ראש כסכדרינן, לא הזכיר שם כלל, איצרא דמלד זה לא כוכ קשכ מיוי, דלפי כמבואר שם כדצר פשוט דדין נשיא דדין כמלך ממש הוא, ואין צזה שום ספק כלל מדפרכין כחם לרבי חייא דקפשיט וקאמר לי' לרבי כרי לרחק צצצל, מדתניא מלכי צית דוד ומלכי ישראל אלו מציאים לעלמס ואלו מציאים לעלמס, ומשני לי' ר"ה כחם לא כיופי אכדדי כהא אן כיופיין לכו לדיוכו עיי"ש, ולכאורכ מעיקרא מאי קושיא, וכה רבי לא קמיצעיא לי' אלא צנשיא שאינו מלך אס יש לו לענין זה דין מלך, וכדקאמר כגון אנו מהו צשעיר, וא"כ מאי איתייבי' ממלכי ישראל ומלכי צית דוד דכו"ל מלכים ממש, וציותר קשכ דלפי מאי דמשמע כחם רבי גופי' הוא דקפריך לי' לר"ה ככי עיי"ש, וא"כ מאי פריך, וכרי הוא גופי' לא קמיצעיא לי' אלא צנשיא דומיא דידוי דלאו מלך כוכ, ועכל"ל דפסיקא לי' צפשיטות שאין שום מקום לחלק צזה צין מלך לנשיא כיון דאפקיב קרא צלשון נשיא ולא כתב מלך, ומאי דתנן צמנתינן (שם י' ע"א) איזכו נשיא זה כמלך, לא אחי אלא לאפוקי כיכא דכיוף לאחריני, ומשום דסתם מלך לא כיוף לאדם אחר, וככי משמע ודאי לישנא דמנתינן דקתני איזכו נשיא זה מלך שנאמר מכל מלות כ' אלכיו שאין על גציו אלא כ' אלכיו, כרי דלא נפק"ל דנשיא זכו מלך אלא מדקפיד קרא שלא יכא על גציו אלא כ' אלכיו, וכיוי משום דסתם מלך ככי הוא דכוי, דצלל"ה לא חשיב מלך שכרי רשות אחרים עליו וכס מושלים צו וצעמו, ואינו אלא כשר מכשרים כממונים ע"פ כמושל כראשי, וכן מתבאר צצרייתא דמיייתי כחם (י"א ע"א) דקתני כחם נשיא יכול נשיא צצט כנחשון צן עמינדז ח"ל מכל מלות כ' אלכיו ולכלן הוא אומר למען ילמד ליראכ את כ' אלכיו, מה לכלן שאין על גציו אלא כ' אלכיו אף נשיא שאין על גציו אלא כ' אלכיו עיי"ש, ולכאורכ כיון דמגז"ש קא יליף למכ הולך לכאריך כ"כ כו"ל למימר צקילור מה כחם מלך אף כאן מלך, דכרי כחם צכדיא מלך הוא דכתיב, וכדפירש"י שם, אלא ודאי פסיקא לי' דדצר פשוט הוא שאין לחלק צזה צין מלך לנשיא, דכל שאין על גציו אלא כ' אלכיו כרי הוא מלך אע"פ שלא נקראכו מלך אלא נשיא, דלאו שמא קא גרים אלא ממשלתו הוא דגרמכ, וכל שכוה מושל צעמו ממשלכ צלתי מוגצלת דינו צשעיר, וכיוינן דקתני מה לכלן שאין על גציו אלא כ' אלכיו (שכרי מלך כתב כחם, ואין מלך אלא צענין זה), אף נשיא

נשיא שאין ע"ב אלא ה' אלהיו, כלומר אף כאן אע"ג
 דלא כתיב הכא אלא נשיא, וא"כ ודאי אפילו לא נקרא
 אלא נשיא ולא מלך, כרי הוא בכלל זה, ולא יתכן למעוטי
 מכך גז"ש נשיא שלא נקרא בשם מלך כיוון דבכדיא
 כתיב נשיא בקרא, מ"מ צעיקן נשיא דומיא דמלך שאין
 על גביו אלא ה' אלהיו, וא"כ עכ"ל דמאי דקמיבעיא
 לי' לרבי כגון אני מכו בשעיר, לא קמיבעיא לי' אם יש
 חילוק צין כמלך ובין מי שאינו נקרא אלא נשיא. אלא
 בנשיא גופי' הוא דקמיבעיא לי', דאע"ג דודאי פשיטא
 דנשיא דקרא בנשיא ממש מיירי אע"ג דלאו מלך הוא,
 ולא ממעטינן מנז"ש אלא נשיא שבט כנחשון בן עמינדב,
 מ"מ קמיבעיא לי' אם נשיא כמוכו ג"כ בכלל זה או
 דילמא יש מקום לחלק בזה, וזו היא כוונת רש"י ז"ל שכח
 שם בקיבור וז"ל כגון אני מכו בשעיר, כלומר נשיאות
 ידי מי כוי נשיאות מעליא דאילו כוונת צמן שביחמ"ק
 קיים מייחוסא שעיר או לא עכ"ל, וכשתא עפ"י ממילא
 מצויר דליכא מקום קושיא מלך על הרמזים ז"ל
 שלא בזכיר דין הנשיא שאינו נקרא מלך דומיא דרבינו
 בקדוש, דכרי זכו דבר פשוט ומצויר בקרא דכא נשיא
 הוא דכתיב ולא מלך, ולא על זה כוב קמיבעיא ליכ
 לרבי וכמו שנתבאר, ועכ"ל דמאי דקמיבעיא ליכ לרבי
 כיוון רק משום דלא כוב פסיקא ליכ אי מאי דמיטע
 קרא שאין על גביו אלא ה' אלהיו כיוון כמשמעו שלא
 יכיר ברשות שום אדם כלל, או לא בא הכתוב אלא
 למעוטי שלא יבא על גביו מישראל אלא ה' אלהיו, אבל
 מאחרים לא קפיד קרא בכי, וכיוון דקאמר כגון אני,
 כלומר שאני אחת מושלי רומי וכגון זה אפשר דלא
 פשיט שאין על גביו אלא ה' אלהיו, ועל זה השיב לו
 ר"ח כרי לרחק בצבל, כלומר אע"ג דודאי כדצריך כן
 הוא שלא מיעט הכתוב אלא שלא יבא על גביו מישראל
 דוקא, מ"מ כרי לרחק בצבל, ונקט לשון לרחק דלרית
 כיוון דשתיכין נשי בעל אחד כן, וכ"כ גם הוא מעט אחד
 ובעל אחד לכס שטודין לאל אחד שהוא נקרא בעל צ"כ
 וא"כ איך בכלל אותו שאין ע"ג אלא ה' אלהיו, וזו
 שכתב הרמזים ז"ל (שם כלככ ו') איזכו נשיא האמור
 בחורכ זה מלך שאין עליו רשות מאדם מישראל וכו'
 עכ"ל עיי"ש, וכיוון כדפשיט ליכ רבי חייא לרבי דליכא
 בכי קפידא אלא שלא יבא על גביו רשות ישראל, אבל
 ברשות אחרים לא איכפת נן, וגמלא שלא בשמיט הרמזים
 ז"ל כלום, וגושיא כליו לא ילאו שם ידי חובתם בציאור
 דבריו אלו עיי"ש, שוב ראיתי להר"ב חק נתן שעמד
 על דברי הרמזים ז"ל במה שהשמיט דין נשיא דלא
 כיוף דמייית שער וכחצ דליכא למימר דכל דלא כיוף
 כו"ל בכלל מלך שכתב הרמזים, דכא ליחא, דכא מלך
 שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ונשיא שמחל על כבודו
 מחול, וא"כ אין נשיא בכלל מלך, ומסיק שם דאפשר
 לומר דכא דאמרינן נשיא שמחל על כבודו מחול, כיוון
 דוקא בכתם נשיא שיש רשות אחרים על גביו, אבל
 נשיא שאין רשות אחרים על גביו דינו כמלך שאין כבודו
 מחול עיי"ש בדבריו, ודבריו תמוכים אללי דבלא"כ ודאי
 איכא כרצב חלוקי דינים צין מלך לנשיא, כמו מש"כ
 הרמזים (פ"א מכלכות מלכים כ"ג) שאין מעמידין מלך
 אלא ע"פ סנהדרי גדולכ וע"פ גזירא עיי"ש, וכוא ע"פ
 החוספתא (פ"ג דסנהדרין) וע"פ הספרי (פרשת שופטים

אוצר החכמה

פיסקא קנ"ז) עיי"ש, ואין דין זה נוכח בנשיא שהוא
 ראש הסנהדרין כמש"כ הרמזים ז"ל (פ"א מכלכות
 סנהדרין כ"ג), וכן מש"כ הרמזים ז"ל (שם סופ"ג) כל
 הכורג נפשות שלה צעדים וכו' יש רשות למלך וכו'
 עיי"ש, וכן כל האמור צפרשת מלך, ומצויר פ"ב
 דסנהדרין ודבריו הרמזים ז"ל (פ"ג ופ"ד מכלכות
 מלכים), אינו נוכח אלא במלך בלבד עיי"ש, ועוד כמה
 דינים, וא"כ ודאי אין בנשיא בכלל מלך אפילו נשיא שאין
 רשות שום אדם על גביו, אבל הכא נשיא הוא דכתיב
 צפרשא, ומכ שאלמו איזכו נשיא זה מלך, כיוון רק
 לענין זה לחוד דבעיקר נשיא דומיא דמלך שאין ע"ג אלא
 ה' אלהיו, וכמו שציארנו לעיל, אבל ודאי נשיא סתמא
 כל נשיא במשמע, ואין בנשיא בכלל מלך אפילו כשאין
 ע"ג אלא ה' אלהיו, וא"כ מכ שאלמו מלך שמחל על
 כבודו אין כבודו מחול ונפק"ל מקרא דכתיב שום חשים
 עליך מלך, ודאי מלך דוקא אמרו, כיון דמלך הוא דכתיב
 בקרא, ודבריו הרמזים ז"ל כבר ציארנו שלא בשמיט
 אוצר החכמה כלום, והכל מצויר יפכ בדבריו כמו שנתבאר.

ומצי"א מצויר דגם מכ שנסחפק כר"ב ח"נ ז"ל
 בראש גולכ אי מייית שער כיון דלא כיוף
 לאחריני או בשעירכ ככדויע כיון דלא כוי בכלל ונשיא
 בעמך לא תאור שאינו כולל אלא כמלך או ראש סנהדרין
 גדולכ כמש"כ הרמזים ז"ל (פכ"ו מכלכות סנהדרין)
 טו"ש, לדידי אין בזה שום ספק דכי כיכי דלענין זה
 כמלך בכלל נשיא דקרא משום דגם הוא אין על גביו
 אלא ה' אלהיו, ככי נמי מכאי טעמא ראש גולכ בכלל
 שכרי הוא נמי עדיף מנשיא, וכבר כתב הרמזים ז"ל
 (פ"ד מכלכות סנהדרין כ"ג) וז"ל ראשי גלויות שבצבל
 במקום מלך כן עומדים ויש לכן לרדות את ישראל בכל
 מקום וכו' עכ"ל עיי"ש בדבריו, כרי דראש הגולכ כמלך
 הוא ואין ספק שהוא בכלל ונשיא בעמך לא תאור דלא
 גרע מראש סנהדרי גדולכ, ונס אשתמיטתי' ברייתא
 דמכילתא (פ' משפטים) דתניא כתם ונשיא בעמך לא
 תאור אחד דין ואחד נשיא במשמע ומכ ת"ל אלהים
 לא תקלל לחייב על זה צפ"ע ועל זה צפ"ע וכו' עיי"ש,
 כרי בכדיא דאפילו דין בעלמא בכלל קרא דנשיא בעמך
 לא תאור, ומכ שכביא הרמזים (בכלכות סנהדרין שם)
 אזכרת קללת דין מקרא דאלהים לא תקלל כיוון רק
 משום דכך קרא מפורש טפי בדין דאין אלהים אלא
 דין, למי' אלהים זה הוא חול, וגם שכן מתבאר
 מפשטות סוגיא דסנהדרין (פרק ארבע מיתות ס"ו ע"א)
 עיי"ש, ומכ שלא ציאר הרמזים ז"ל דין ראש הגולכ
 צענין זה שם (צסוף בלכות שגגות), כיוון משום שלא
 מלא מצויר בכדיא דין זה צשום דוכתא, וכדרכו ז"ל
 בכל כיו"ב, אבל ודאי כדבר פשוט כדכתיבנא, וראיתי
 להרד"ק ז"ל ציארנו על הרמזים (פכ"ו מכלכות סנהדרין
 כ"ו) על מה שכתב הרמזים שם וז"ל אע"פ שיש לו
 לדיין או לנשיא למחול על כבודו וכו', כתב הוא ז"ל וז"ל
 משמע מככא דנשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, אע"ג
 דקיי"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ואפשר
 דאיידי בנשיא שאינו מזרע דוד מכזכרים, אלא שמינוכו
 לנשיא מלך חכמתו עכ"ל עיי"ש, וזה כעין חילוקי של
 כר"ב ח"ג שכבחתו, ויש לתמוך על הרד"ק ז"ל דלפי
 דרכו טפי כו"ל לחלק כחילוקי של כר"ב ח"ג ז"ל, שכרי
 במלך